

MEĐUKULTURALNI DIJALOG U NASTAVI GEOGRAFIJE

IRENA GREBLIČKI

Nacionalni okvirni kurikulum geografiju svrstava u prirodoslovno i društveno-humanističko područje što omogućava interdisciplinarni pristup mnogim temama. Predložene međupredmetne teme u kurikulumu (MZOŠ, 2010.) kao što su osobni i socijalni razvoj, zdravlje, sigurnost i zaštita okoliša, građanski odgoj, učiti kako učiti, uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije te poduzetništvo, mogu doprinjeti značajnijoj ulozi geografa, popularizaciji nastavnih sadržaja kod učenika, uz stjecanje trajnih znanja i vještina koja će upotrebljavati u životu. U nastavi geografije, a posebno u dodatnoj nastavi, pokušavam aktualne događaje, obljetnice, izložbe, natječaje raznih ustanova uključiti u nastavni proces i na taj ih način približiti učenicima. O suradnji s Delegacijom Europske komisije u Republici Hrvatskoj i Hrvatskim kartografskim društvom za Osnovnu školu braće Radića iz Kloštar Ivanića čulo se izvan Hrvatske. Dobar glas prnio se susjednom Slovenijom, Danskom, Rusijom sve do Čilea. Kako? Pročitajte dalje i nadam se da će možda to biti dobar putokaz i ostalim geografima.

EUROPSKA GODINA MEĐUKULTURALNOG DIJALOGA 2008.

Delegacija Europske komisije u Republici Hrvatskoj povodom Europske godine međukulturalnog dijaloga 2008. godine raspisala je nekoliko natječaja za učenike osnovnih i srednjih škola (<http://delhrv.ec.europa.eu>). Učenici dodatne nastave geografije i povijesti Osnovne škole braće Radića iz Kloštar Ivanića aktivno su sudjelovali u svim natječajima te ostvarili vrijedne nagrade, a kao „krunu“ svoje kreativnosti i istraživačkoga rada nagrađeni su putovanjem u državu s kojom su ostvarili međukulturalni dijalog.

Dodatna nastava geografije uvijek budi znatiželju učenika, ali i nas učitelja za istraživanjem zavičaja. Terenska nastava u tome je nezaobilazna. Učenici s radošću sudjeluju i istražuju, a često se u taj proces uključuju roditelji, poznanici i sumještani koji na taj način pridonose novim saznanjima i šire pozitivno ozračje. Učenici tako razvijaju važne socijalne vještine. Jedna od tih vještina je i dijalog. Naša je škola sudjelovala u više projekata od kojih je bilo i međunarodnih o kojem će biti više riječi.

Delegacija Europske komisije u Republici Hrvatskoj je 2008. godine pokrenula nekoli-

ko natječaja koji će povezati učenike osnovnih i srednjih škola iz Hrvatske s vršnjacima u Europi preko raznih školskih projekata, razmjenom učenika i školskih partnerstava. Članice Europske unije dijalog smatraju procesom koji žele unaprijediti i produbiti, te u njega uključiti sve građane. Nastava geografije potiče učenike na njegovanje društvenih i kulturnih vrijednosti počevši od svoga zavičaja i domovine te omogućuje povezivanje s kulturama diljem svijeta. Poruke Europske unije prihvatili smo kao temeljne vrijednosti suvremenog društva, ali i pojedinca koji želi razvijati suradnju, poticati demokraciju i biti dio suvremene Europe.

Nastavni sadržaji vezani za Europsku uniju provlače se kroz teme od šestog do osmog razreda, stoga su učenici sedmih i osmih razreda bili najzainteresiraniji.

„Put u EU“ bio je prvi natječaj i njime je započeo projekt međukulturalnog dijaloga. Natječaj je bio namjenjen učenicima osnovnih i srednjih škola. Odgovaranjem na pet pitanja o Europskoj uniji učenici su pokazali znanje o temeljnim vrijednostima EU i interes za procese integracije. Uz pitanja trebalo je napisati esej „Što će Europska unija donijeti meni i mojoj obitelji?“. Učenica osmog razreda provela je malu anketu sa svojim ukućanima o vrijednostima koje pruža EU, te o tome napisala esej (Dermišek, <http://www.euic.hr>). Dvojbama ukućana i iskrenim razmišljanjem o prednostima, te nedostacima, često i nedovoljnom informiranosti o Europskoj uniji, nagrađena je trećim mjestom od Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj (sl.1).

Sljedeći natječaj „Međukulturalni dijalog 2008.“ Delegacija Europske komisije u Republici Hrvatskoj provodila je u suradnji s

Sl. 1. Treće nagrađena Magdalena Dermišek prima nagradu od Predsjednika Delegacije Europske komisije u RH Vincenta Degreta

Hrvatskom radiotelevizijom i emisijom Veliki odmor (<http://www.delhrv.ec.europa.eu/>). Natječajem se nastojao povećati interes učenika za međunarodnu suradnju i poticati dijalog kojima će se poduprijeti školske razmjene i partnerstva. U cijelom projektu željela se naglasiti primjena dijaloga te međukulturalnog učenja u praksi uz upotrebu suvremenih komunikacijskih tehnologija. Skupina do pet učenika trebala je naći „sestrinsku“ školu (ne nužno u Europskoj uniji) i s njom uspostaviti međukulturalni dijalog o određenoj temi. Tema je trebala biti zajednička i zanimljiva za obje lokalne zajednice iz kojih će se vidjeti kulturna sličnost i različitost. Dijalog se trebao odvijati internetom, a cijela prezentacija je trebala biti prikazana u obliku power point prezentacije, snimljenog materijala, internetske prezentacije ili plakata. Potaknuti napisima iz dnevnih novina o mogućim lokacijama za gradnju nuklearne elektrane u blizini Kloštar Ivanića, stupili smo u kontakt s Osnovnom školom Jurija Dalmatina iz Krškog u susjednoj Sloveniji. Suradnja je vrlo brzo započela.

foto: Irena Greblički

Sl. 2. Učenici OŠ Jurij Dalmatin iz Krškog i OŠ braće Radića iz Kloštar Ivanića, pobjednici natječaja Međukulturalni dijalog 2008.

Dosad je geografska grupa sudjelovala na istraživanju ekološke svijesti u općini Kloštar Ivanić putem mini znanstvenog projekta e-škole geografije (http://www.geog.pmf.hr/e_skola/). Ekološke teme uvijek su dobro prihvaćene kod učenika koji su visoko motivirani krenuli u novo istraživanje. Istraživanje se odvijalo u nekoliko etapa. Provedena je anketa među stanovništvom općine Kloštar Ivanić i općine Krško. Ankete su sadržavale pitanja o nuklearnoj energiji, nuklearnoj elektrani Krško i njenom utjecaju na okoliš, mišljenje o mogućnosti izgradnje nove nuklearne elektrane u Prevlaci, alternativnim izvorima energije i mogućem odr-

živom razvoju obiju općina. Podaci su prikupljeni, a učenici su ih obradili, analizirali i prikazali geografskim grafičkim metodama u power point prezentaciji. Osim anketiranja stanovništva, kamerom su krenuli na teren koji je bio predviđen za gradnju nuklearne elektrane. To je lokacija Prevlaka pokraj Oborova uz tok rijeke Save, jugozapadno od Kloštar Ivanića. Došavši na pretpostavljenu lokaciju ostali smo pomalo iznenađeni. Tu se gnijezde rode, domaće životinje slobodno trčkaraju dvorištima, mještani u svakodnevnom poslu ne razmišljaju o tome da bi se možda sutra njihov život u potpunosti mogao promijeniti. Učrtavamo na kar-

tu put našeg kretanja i vraćamo se kući. S nevjericom razgovaramo o doživljajima i novinskom tekstu koji je objavljen. Snimke povezujemo u film uz glazbene zvuke naše školske himne te prezentiramo podatke iz anketa naših sumješтана i suradnika iz Krškog. Snimljeni film i cijeli projekt „Nuklearne elektrane, problem održive energije“ Delegacija Europske komisije u Republici Hrvatskoj i Hrvatska radiotelevizija nagradili su prvim mjestom. Učenicima i učiteljima mentorima projekt Međukulturalnog dijaloga otvara vrata prvoj školskoj razmjeni i razvijanju partnerstva među školama i dvjema susjednim državama. Svečana dodjela nagrada održana je u EU info centru u Zagrebu, gdje su bili prisutni veleposlanici članica Europske unije te predsjednik Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj Vincent Degret koji je uručio nagrade svim sudionicima (<http://www.delhrv.ec.europa.eu/>) (sl. 2). Nagradnim putovanjem u Sloveniju upoznali smo kolege i naše suradnike s projekta, posjetili nuklearnu elektranu Krško i njihov informativni centar, razgledali školu

naših domaćina koji su nesebično provedli s nama puna dva dana te pokazali cijelo mjesto i okolice u najboljem svjetlu (<http://www.delhrv.ec.europa.eu/>) (sl. 3). Dijalog je uspostavljen, štoviše produbljen, naša očekivanja ostvarena, a iskustva koja smo ostvarili pune pluća za budućnost i slične natječeaje. Uspjeh projekta bio je popraćen u emisiji HTV-a Veliki odmor, Euromagazin, radiju Ivanić, novinama Otok Ivanić, Školskim novinama, internetskim stranicama Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija i dr.

Posljednji natječaj u Europskoj godini međukulturalnog dijaloga bio je „Što nas spaja, što nas razdvaja“. Ovaj put uspostavljen je dijalog na engleskom jeziku između učenice naše škole i vršnjakinje iz Kopenhagena. Najvažnija tema razgovora bila je Ivana Brlić - Mažuranić – hrvatski Andersen i Hans Christian Andersen čije su bajke obilježile djetinjstva sviju nas. Iako ime Ivana Brlić - Mažuranić nije bilo poznato našoj danskoj sugovornici, Hans Christian Andersen i Djevojčica sa žigicama povezale su obje učenice. Internetom uspostavljen kontakt omogućilo je predstavljanje Hrvatske i Danske u očima četrnaestogodišnjakinja. Razmjenjivajući dojmove saznale su da ih povezuje i zajednički hobi u skupljanju lego kockica.

Važno je spomenuti da se niti jedan takav projekt ne bi mogao ostvariti bez suradnje s ostalim nastavnim predmetima. Povezujući nastavne sadržaje geografije s hrvatskim jezikom, engleskim jezikom, poviješću, informatikom i drugim predmetima učenici postaju zainteresirani, visoko motivirani i kreativni u rješavanju zadataka koji su za njih (a i nas učitelje) novi izazovi.

Sl. 3. Magdalena Dermišek, Ivan Ožet-ski, Barbara Belinić, Nikola Bunjevac i Marijana Zrno prvonagrađeni učenici u posjetu Krškom

DJEČJA KARTA SVIJETA

Dotatna nastava geografije može zainteresirati i one učenike koji imaju veću sklonost likovnom izražavanju. Na ovaj način mogu zavoljeti geografiju i geografsku kartu od koje ponekad „bježe“ na satovima redovne nastave. Međunarodno kartografsko društvo (International Cartographic Association – ICA), čiji je član i Hrvatsko kartografsko društvo, raspisuje natječaj dječjih kartografskih radova Barbara Petchenik. Organizator natječaja želi promovirati dječju kreativnost u prikazivanju svijeta. Teme su vezane za održivi razvoj našeg planeta i kod učenika razvijaju ekološku svijest. Vrijednost cijelog natječaja je i u tome što UNICEF pojedine radove odabire u svojim aktivnostima diljem svijeta. Mnogi učenički radovi služe za izradu postera, ilustracija udžbenika, čestitaka u svrhu promicanja dječjih prava i humanitarnog rada Ujedinjenih naroda. Izložba dječjih radova povezana je s međunarodnom kartografskom konferencijom koja se održava svake dvije godine, a nakon toga se radovi trajno pohranjuju u Knjižnici karata Sveučilišta Carleton u Kanadi (<http://children.library.carleton.ca/>).

Sl. 4. Martina Šafran, Šareni svijet
Izvor: www.children.library.carleton.ca

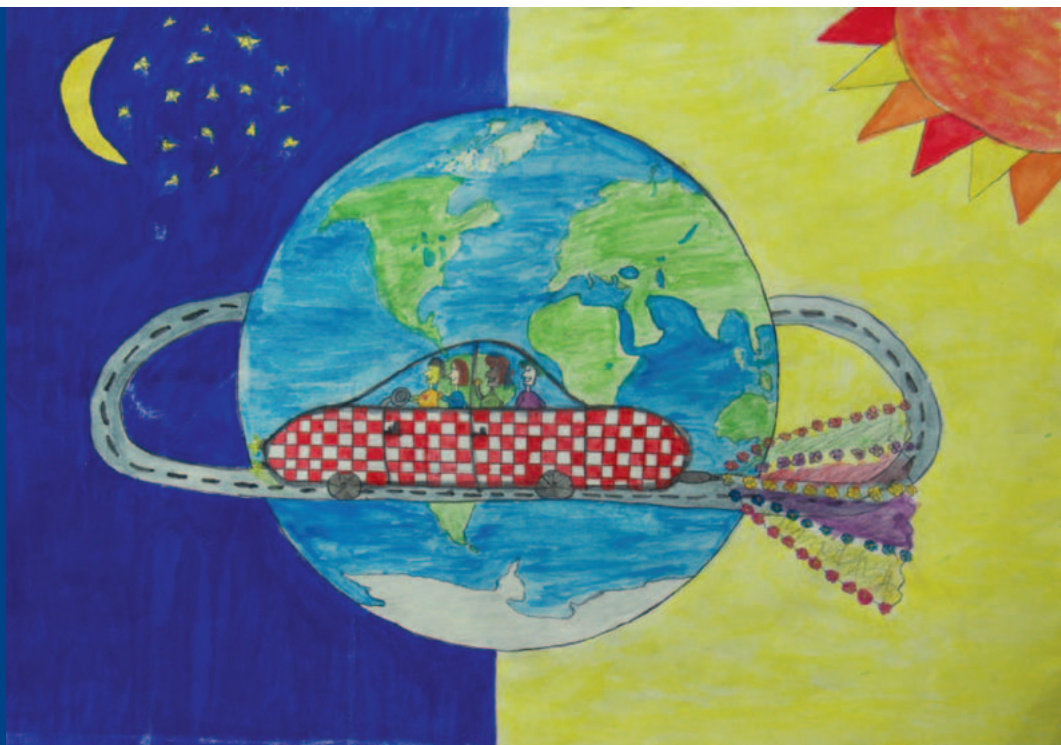

Sl. 5. Dominik Kruhac, Zemlja je naš jedini planet
Izvor: www.children.library.carleton.ca

Učenici naše škole sudjelovali su na dva natječaja i njihovi radovi bili su izloženi na međunarodnim kartografskim izložbama. U natječaju 2007. godine inspirirani temom

Sl. 6. Štefica Gabud, Svijet u oku
Izvor: www.children.library.carleton.ca

Sl. 7. Lara Vasari, Krenimo u zelenu revoluciju

Izvor: www.children.library.carleton.ca

„Mnogi narodi-jedan svijet“ Hrvatsku su sa tri rada predstavili učenici naše škole (sl. 4, sl. 5, sl. 6). Radovi su bili izloženi u Moskvi na 23. međunarodnoj kartografskoj konferenciji. Hrvatsko kartografsko društvo je radove objavilo u časopisu Kartografija i geoinformacije (Kljajić, 2007). Dvije godine poslije tema natječaja „Život u globaliziranom svijetu“ predstavila je našu školu i Hrvatsku u Santiagu (sl. 7). Rad je bio izložen u vrije-

me trajanja 24. međunarodne kartografske konferencije u Čileu. Također rad je objavljen u časopisu Hrvatskog kartografskog društva Kartografija i geoinformacije (Lapaine i Župan, 2009). Naposljetku svi radovi su bili izloženi na Festivalu znanosti 2010. godine u Tehničkom muzeju u Zagrebu gdje je upriličena i svečana dodjela nagrada (Cigrovski Detelić i dr., 2010).

ZAKLJUČAK

Tijekom nekoliko školskih godina dodatna nastava geografije postala je sama po sebi projekt koji se svakodnevno nadograđuje i širi. Kroz taj proces prolaze generacije učenika koji surađuju, uče jedni od drugih promičući nove spoznaje, ekološke vrijednosti i održivim razvojem brinu o svom zavičaju. Ljubav prema zavičaju dočarana je sljedećim stihovima koji su dio nagrađenog filma „Nuklearne elektrane, problem održive energije“.

Dvije crkve ponosno na brijegu već dugo stoje
 i mnoge dane sretne i tužne broje.
 One su prvi pozdrav kad dolaziš izdaleka,
 al srce ti uzbuđeno kuca jer znaš da te netko čeka.
 U mom kraju svi se znaju
 i radosno pozdravljaju.
 Zato je kloštranski kraj za mene raj.

LITERATURA:

Una terra časopis 2008: Renesansa nuklearne energije u Europskoj uniji, br. 26.
 Nacionalni okvirni kurikulum, MZOŠ, Zagreb, 2010.

IZVORI:

<http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2685> (12.10.2010.)
<http://delhrv.ec.europa.eu/?lang=hr&content=1178> (11.10.2010.)
http://www.euic.hr/images/article/File/2007-11-26-Put%20u%20EU%20Dermisek_Magdalena_%20Trecanagra.pdf (11.10.2010.)
<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=hr&content=998&keyword=me%C4%91ukulturalni%20dijalog%202008> (11.10.2010.)
http://www.geog.pmf.hr/e_skola/ (12.10.2010.)
<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=hr&content=1191&keyword=me%C4%91ukulturalni%20dijalog%202008> (11.10.2010.)
<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=hr&content=1187&keyword=me%C4%91ukulturalni%20dijalog%202008> (11.10.2010.)
<http://children.library.carleton.ca/> (12.10.2010.)
 KLJAJIĆ, I., Hrvatska na međunarodnoj izložbi dječjih radova u Moskvi 2007., http://www.kartografija.hr/kig/upload/clanci/kig8_icc_djeca.pdf (12.10.2010.)
 LAPAINE, M., ŽUPAN, R., Hrvatska na međunarodnoj izložbi dječjih radova u Čileu 2009., http://www.kartografija.hr/kig/upload/clanci/kig12_cile_djecji_radovi.pdf (12.10.2010.)
 CIGROVSKI DETELIĆ, B., KLJAJIĆ, I., ŽUPAN, R., Festival znanosti 2010., 19.-25. travnja 2010. http://www.kartografija.hr/kig/upload/clanci/kig13_festival_znanosti.pdf (12.10.2010.)

IRENA GREBLIČKI, prof. geogr.

OŠ braće Radića

Školska 20, 10312 Kloštar Ivanić, Hrvatska, e-mail: zg.irena@gmail.com